

LTO Land- en Tuinbouw Organisatie

Bezuidenhoutseweg 105-113

2594 AC Den Haag

T +31 (0)70 – 338 2700

KvK: 40413400

Rekening: NL32 RABO 0357606760

www.lto.nl

secretariaat@lto.nl

Per e-mail verzonden

Aan : mevrouw Van der Wal, minister van Natuur & Stikstof
de heer H. Mommaas, Ecologische Autoriteit

Datum : 12 april 2023

Ons kenmerk : MH/IG/230412

Informatie : hans.haarsma@lto.nl; herman.litjens@zlto.nl

Onderwerp : **Natuurdoelanalyses**

Geachte mevrouw Van der Wal,

In de afgelopen weken zijn in verschillende provincies natuurdoelanalyses verschenen. In Noord-Brabant is als gevolg daarvan de vergunningverlening stopgezet. Na bestudering van de analyses maken we ons grote zorgen dat we in een oneindige discussie terechtkomen. Een gezonde bodem en natuur- en leefomgeving zijn ook voor boeren en tuinders van belang en we willen de komende jaren een bijdrage leveren om de stikstofemissies te verminderen, de biodiversiteit te vergroten en een bijdrage te leveren aan andere maatschappelijke vraagstukken. Hier hoort wel een duidelijk handelingsperspectief bij.

Bij bestudering van de natuurdoelanalyses vallen ons een paar dingen op. De meerderheid van de trends in de natuur zijn gekwalificeerd als 'onbekend'. Hoe kan het dat er veel geld in natuurontwikkeling gestoken wordt, maar dat voor een groot aantal natuurdoeltypen de trend onbekend is. Het blijkt dat de monitoring van de Natura2000 gebieden niet op orde is. Onze conclusie is dat hierin ernstig tekort wordt geschoten, waar onze sectoren serieus hinder van ondervinden.

Er worden nieuwe maatregelen voorgesteld, maar wat deze maatregelen opleveren aan natuurherstel is evenzo onbekend. Volgens professor Wim de Vries (Volkskrant 5 maart 2023) kan het 20 jaar duren voordat systemen zijn hersteld als deze al hersteld kunnen worden. Als gevolg van klimaatverandering zullen klimaatzones gaan schuiven. Dat heeft gevolgen voor de landbouw maar ook voor de natuur. Voor een aantal habitattypen halen we de KDW ook op lange termijn niet. Daarnaast is natuur zelf ook dynamisch en aan verandering onderhevig en zal het soms met soorten beter of slechter gaan. In de gecreëerde juridische werkelijkheid blijkt het moeilijk om met deze ecologische onzekerheden om te gaan. De Ecologische Autoriteit heeft inmiddels een paar natuurdoelanalyses beoordeeld en er staan waardevolle adviezen in. We begrijpen dat ze het one-out, all-out principe gaan hanteren, als het met één natuurdoeltype niet goed gaat of de trends onbekend zijn, gaat het met het hele gebied niet goed. In de wet staat overigens dat "de goede staat van instandhouding" op nationaal niveau bereikt moet worden. We zien dit in de gekozen werkwijze niet terug. We weten niet wanneer en hoe de staat van instandhouding op landelijk niveau beoordeeld wordt en of dat met betrekking tot de instandhoudingsdoelstellingen in de gebieden ruimte gaat geven. LTO krijgt veel signalen dat andere landen anders rapporteren over de staat van instandhouding van hun natuur.

LTO Land- en Tuinbouw Organisatie

Bezuidenhoutseweg 105-113

2594 AC Den Haag

T +31 (0)70 – 338 2700

KvK: 40413400

Rekening: NL32 RABO 0357606760

www.lto.nl

secretariaat@lto.nl

We vragen ons af hoe de werkwijze ten aanzien van de natuurdoelanalyses en de Ecologische Autoriteit zich verhouden tot de rapportages van andere Europese lidstaten.

De provincie Noord Brabant heeft gemeend op basis van onvolledige analyses (veel is onbekend) de natuur als 'slecht' te definiëren? Als consequentie heeft Noord Brabant de vergunningverlening on hold gezet. Wij zijn van mening dat dit onterecht en in ieder geval voorbarig is, omdat de staat van de natuur onbekend is. Het valt te bezien of de Ecologische Autoriteit de conclusie van de provincie deelt om een natuurgebied als onvoldoende te kwalificeren, als meer dan 50% van de habitats en soorten niet beoordeeld kan worden vanwege een gebrek aan informatie. Provincies moeten voor medio april hun natuurdoelanalyses (NDA's) hebben afgerond, anders zouden ze niet in aanmerking komen voor middelen vanuit het Transitiefonds. Wij zijn ervan overtuigd dat de financiële prikkel een zorgvuldige analyse in de weg staat en dat er nu verkeerde conclusies aan verbonden worden op basis van een tekort aan kennis en informatie. Als de aanpak van de provincie Noord Brabant navolging krijgt, dreigen gebieden in heel Nederland voor een langere periode op slot te gaan en komt er de komende decennia, al zouden we de doelen uit de stikstofwet halen, geen einde aan de stikstofcrisis. Als gevraagd wordt wanneer er sprake is van natuurherstel, zodat er vergunningen verleend kunnen worden, komen er geen antwoorden van de terreinbeherende organisaties of ecologen.

Opnieuw en met urgentie pleiten wij voor een andere benadering. We hebben eerder, samen met andere maatschappelijke partijen, het DE-plan gemaakt. Daarin stellen we dat de emissies de komende jaren fors omlaag gaan maar dat er tegelijkertijd ook ruimte gegeven moet worden om duurzame ontwikkelingen mogelijk te maken. Ook de melkveesector heeft middels haar CTM plan een aanbod gedaan om de emissies substantieel te reduceren. De taak van de Ecologische Autoriteit is om natuurdoelanalyses ecologisch te beoordelen; daar is op zichzelf niets mis mee. Maar uiteindelijk moeten Rijk en provincies een maatschappelijke afweging kunnen maken welke natuurdoelen realiseerbaar zijn en welke niet. Niet alles kan overal, dat geldt voor de landbouw maar wellicht ook voor de natuur? Maak een maatschappelijke afweging welke natuur je wilt realiseren en kunt onderhouden en zoek hierbij de juiste balans tussen natuur, landbouw, industrie, leefbaarheid en woningbouw. Werk daarbij scenario's uit zodat zichtbaar wordt, met welke inspanning, welke natuurresultaten bereikt kunnen worden en welke onevenredig veel inspanning vergen. Maak keuzes en geef aan wat wel en niet haalbaar is in een dichtbevolkt land met veel behoeften en wensen.

Vragen

Wij vragen u om zo spoedig mogelijk te komen met een analyse hoe de natuur beoordeeld wordt, wat daar de maatgevende criteria voor zijn en of daarmee ook recht gedaan wordt aan de werkelijke staat van de natuur. Zou het bijvoorbeeld kunnen dat waar de natuur als onbekend beoordeeld wordt, dat daar feitelijke veldanalyses meer inzicht geven; in plaats van het oordeel alleen te baseren op desktop-research?

LTO Land- en Tuinbouw Organisatie

Bezuidenhoutseweg 105-113

2594 AC Den Haag

T +31 (0)70 – 338 2700

KvK: 40413400

Rekening: NL32 RABO 0357606760

www.lto.nl

secretariaat@lto.nl

Wat wordt verstaan onder een goede staat van instandhouding van een Natura2000 gebied? Hoe wordt deze op een rechtszekere manier beoordeeld en hoe verhoudt deze wijze van benaderen zich tot hoe andere landen dat doen?

Kan aangegeven worden wat het natuurbeheer en natuurinvesteringen in de afgelopen jaren voor effect hebben gehad op de instandhoudingsdoelstellingen en welk effect de hedendaagse en geplande natuurinvesteringen en het beheer zullen hebben? Is dat te onderbouwen met data?

Kunt u ingaan op ons betoog dat niet overal de natuur hersteld kan worden? Omstandigheden en dan met name de vele functies die we in Nederland combineren, hebben als gevolg een toename in de drukfactoren op de natuur. Heeft u, gezien de stappen die de provincie Noord-Brabant heeft ondernomen, geen zorgen dat andere provincies evenzo op basis van gebrekkige analyses zwaarwegende besluiten gaan nemen? Kunnen de provincies in het korte tijdsbestek wat is gegeven nog wel evenwichtige besluiten nemen, die recht doen aan én de natuur én de functies, waaronder landbouw, die in het gebied ten uitvoer worden gebracht?

Wij vragen u met klem om de zorgen met betrekking tot de NDA's en de conclusies en consequenties, die hieraan verbonden worden serieus te nemen. Met de voorgenomen rigide beoordeling dreigen we terecht te komen in een oneindige discussie waardoor Nederland nog jarenlang op slot zit.

Graag vernemen we op korte termijn uw analyse en antwoorden op onze vragen.

Met vriendelijke groet,

S. van der Tak
Voorzitter LTO Nederland